

ESO-rapporten mer noggrann än Brorström

"Det är viktigt att läsa Fölsters rapport med stor försiktighet", skrev professor Björn Brorström i förra numret av Kommunal Ekonomi. Hans artikel handlade om ESO-rapporten "Kommunerna kan! Kanske! – om kommunal välfärd i framtiden" (Ds 1998:15). Björn Brorström menar att författaren Stefan Fölster har handskats oförsiktigt med fakta och drar slutsatser som det inte finns tillräckligt underlag för. Här svarar Stefan Fölster på kritiken.

ESO-rapporten "Kommuner Kan! Kanske!" som publicerades i mars i år försöker att ge en lättillgänglig analys av ett antal problem som kommuner redan har råkat ut för eller riskerar att råka ut för framöver. Beredskap inför framtida ekonomiska kriser, det ökade antalet äldre, kommunala initiativ för sysselsättning och kvaliteten i skolan och andra kommunala verksamheter granskas.

Det går knappast att skriva en sådan rapport utan att någon känner sig trampad på tårna. I senaste numret av Kommunal Ekonomi levererar Björn Brorström ett upprört inlägg om förmenta fel i ESO-rapporten.

Nu finns det i och för sig en hel del slutsatser i ESO-rapporten som tål att diskuteras, inte minst för att den är medvetet frispråkigt skriven. Märkligt nog bygger emellertid Björn Brorströms invändningar mest på slarv i hans läsning av rapporten och en del häpnadsväckande kullerbyttor i argumentationen.

Gott underlag

Så påstår Brorström till exempel att rapportens slutsats om bristande utvärdering och resultatuppföljning endast bygger på "17 intervjuer inom barnomsorg och skola". FEL. I ESO-rapporten

redovisas en undersökning av 17 kommuner, där många intervjuer gjorts inom varje kommun. En lång rad andra studier beskrivs även som på olika sätt kommit fram till liknande slutsats, till exempel Förnyelsekommitténs betänkande (SOU: 1996:169). Allt i allt ett gott underlag för slutsatsen att utvärderingsarbetet är otillräckligt.

Spekulerar fritt

I ESO-rapporten argumenteras för att kommuninvånare behöver bättre information om kvaliteten i verksamheterna, men också om den kommunala ekonomin. Här refereras bland annat en enkät som Föreningen Sveriges Kommunalekonomer genomfört där 31,1 procent av de svarande uppger att de tvingats "frisera sina uttalanden om ekonomin pga de politiska konsekvenserna". Men här vet Brorström bättre än de kommunalekonomer som besvarat enkäten. Ekonomerna ville bara påtala "brister i tillämpningen" av redovisningsprinciper. Brorström spekulerar fritt när han påstår sig veta varför så många kommunalekonomer anser att de tvingas frisera uttalanden om ekonomin. Han själv spekulerar fritt, samtidigt som han menar att det omfattande

empiriska material som redovisas i ESO-rapporten inte räcker för att dra slutsatser.

I ESO-rapporten förs också ett resonemang om tillförlitlighet i resultatmätt som används. Det påpekas att resultatmätt alltid innehåller en viss osäkerhet. I vissa fall, till exempel betyg i skolan eller högskoleprovet, så blir det en hel del orättvisor som drabbar enskilda. Man måste därför i varje fall göra en avvägning om orättvisorna uppvägs av fördelarna med resultatmätt. Och osäkerhet i resultatmätten är inte automatiskt ett argument emot att använda dem

Men sådana avvägningar och nyanser är Brorström främmande. Resultatmätt skall enligt Brorström vara tillförlitliga och därmed punkt. Att ingen ännu så länge har uppfunnit ett helt tillförlitligt resultatmätt är tydligen en försumbar detalj i sammanhanget.

Ideolog

Till slut hamnar Björn Brorström i slutsatsen att kommunens demokratiska uppbyggnad och demokratisk debatt är fullt tillräckliga för att tillgodose kommuninvånarnas intressen. Bättre information om verksameters kvalitet och ekonomi behövs inte. Och om det finns några problem så kan de lösas med ett finlir i kommunernas redovisningsreglerna.

Här avslöjar sig Björn Brorström som politisk ideolog. Han bortser ifrån att bristande information om kvaliteten i de kommunala verksamheterna är ett demokratiskt problem. Bristande information om fakta kan inte ersättas av debatt.

Han bortser från den omfattande forskning som just visar på att demokratin ofta inte fungerar till invånarnas bästa när det inte framkommer fakta om hur bra politikerna lyckats uppfylla målen. Och

att politikerna ibland inte har något större intresse av att sådana fakta kommer fram. Här skulle kommuninvånarna vinna på att såväl statliga myndigheter som konsumentorganisationer intresserade sig mer för vilken information kommuninvånaren får för att kunna utöva sin roll som väljare och som konsument av kommunala tjänster.

STEFAN FÖLSTER

docent

Industriens Utredningsinstitut